

PATVIRTINTA

Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1
(Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2007 m. lapkričio 20 d. įsakymo Nr. VAS-8 redakcija)

13-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „NEMATERIALUSIS TURTAS“

(Žin., 2004, Nr. 20-616; 2007, Nr. 1-51; Nr. 121-4994; 2008, Nr. 109-4182; Nr. 145-5848; 2010, Nr. 144-7398; 2011, Nr. [154-7332](#); 2012, Nr. [153-7888](#); 2013, Nr. [131-6727](#))

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti nematerialiojo turto pripažinimo, įvertinimo, apskaitos ir pateikimo finansinėse ataskaitose tvarką.

2. Standartas taikomas nematerialiojo turto apskaitai.

3. Standartas netaikomas:

3.1. teisių į mineralinius išteklius, mineralinių, žemės gelmių ir kitų gamtos išteklių gavybos ir su jos plėtra susijusių išlaidų apskaitai;

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

3.2. nematerialiajam turtui, kurį įmonė numato perleisti arba sunaudoti per vieną ataskaitinį laikotarpį. Tokio turto apskaitos reikalavimus nustato 9-asis verslo apskaitos standartas „Atsargos“;

3.3. atidėtųjų mokesčių turto apskaitai. Tokio turto apskaitos reikalavimus nustato 24-asis apskaitos standartas „Pelno mokestis“;

3.4. prestižo apskaitai. Prestižo apskaitos reikalavimus nustato 14-asis verslo apskaitos standartas „Verslo jungimai“;

3.5. finansinio turto apskaitai. Tokio turto apskaitos reikalavimus nustato 18-asis „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ ir 26-asis „Išvestinės finansinės priemonės“ verslo apskaitos standartai;

3.6. nematerialiajam turtui, kurio apskaita reglamentuojama kitų verslo apskaitos standartų.

4. Nematerialusis turtas, įsigytas pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartis, įsigijimo metu registruojamas apskaitoje 20-ojo verslo apskaitos standarto „Nuoma, lizingas (finansinė nuoma) ir panauda“ nustatyta tvarka, o vėliau jo apskaitai taikomos šio standarto nuostatos.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Aktyvioji rinka – rinka, atitinkanti visus šiuos kriterijus: a) prekiaujama vienu metu; b) bet kuriuo metu yra pirkėjų (pardavėjų), ketinančių pirkti ar parduoti turtą; c)

informacija apie parduodamo turto rinkos kainas yra prieinama visuomenei.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-30, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7398 (2010-12-09)

Amortizacija – amortizuojamosios vertės priskyrimas sąnaudoms ar kito turto savikainai ir paskirstymas per visą planuojamą turto naudingo tarnavimo laiką, atsižvelgiant į realų to turto ekonominės vertės kitimą.

Amortizuojamoji vertė – suma, gauta iš turto įsigijimo (pasigaminimo) savikainos atėmus numatytą likvidacinę vertę.

Balansinė vertė – suma, kuria turtas yra parodytas balanse. Nematerialiojo turto balansinė vertė yra lygi jo likutinei vertei.

Įsigijimo (pasigaminimo) savikaina – sumokėta ar mokėtina pinigų ar pinigų ekvivalentų suma ar kito mainais atiduoto ar sunaudoto turto vertė įsigyjant ar pasigaminant turtą.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-30, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7398 (2010-12-09)

Likvidacinė vertė – suma, kurią pasibaigus naudingo tarnavimo laikui tikimasi gauti už turtą, įvertinus būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-30, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7398 (2010-12-09)

Mineraliniai ištekliai – žemėje ir jos gelmėse esančios bet kokios cheminės ar fizinės būsenos gamtinės mineralinės medžiagos.

Įtraukta nauja sąvoka:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

Naudingo tarnavimo laikas – ribotas laikotarpis, kuriuo įmonės veikloje naudojamas turtas gali teikti naudos. Naudingo tarnavimo laikas taip pat gali būti nustatomas pagal gaminių ir produkcijos vienetų, kuriuos tikimasi pagaminti (gauti) naudojant šį turtą, skaičių.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-30, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7398 (2010-12-09)

Nematerialiojo turto likutinė vertė – suma, apskaičiuojama prie nematerialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainos pridėdant arba iš jos atimant visas nematerialiojo turto vertės pokyčių sumas ir atimant sukauptą amortizacijos sumą.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-30, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7398 (2010-12-09)

Nematerialusis turtas – neturintis materialios formos nepiniginis turtas, kuriuo įmonė disponuoja, kurį naudodama tikisi gauti tiesioginės ir (arba) netiesioginės ekonominės naudos ir kurio vertė yra ne mažesnė už įmonės nusistatytą minimalią nematerialiojo turto vertę.

Nuvertėjimas (nuostolis dėl vertės sumažėjimo) – suma, kuria turto balansinė vertė yra didesnė už jo atsiperkamąją vertę.

Plėtra – tyrimų rezultatų ar kitų žinių taikymas planuojant arba kuriant naujus ar iš esmės pagerintus produktus (medžiagas, įrengimus, gaminius, procesus, sistemas ar paslaugas) prieš pradėdant komercinę jų gamybą ar naudojimą.

Prestižas – neidentifikuojamas turtas, kuris pirminio pripažinimo metu įvertinamas kaip teigiamas skirtumas tarp įsigijimo savikainos ir įsigyto grynojo turto vertės ir kurio vertė parodo iš

verslo jungimo tikėtiną gauti ekonominę naudą.

Sąvoka pakeista:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

Tikroji vertė – suma, už kurią gali būti apsikeista turtu ar paslaugomis arba už kurią gali būti įskaitytas tarpusavio įsipareigojimas tarp nesusijusių šalių, kurios ketina pirkti arba parduoti turtą arba įskaityti tarpusavio įsipareigojimą.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-30, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7398 (2010-12-09)

Tyrimas – suplanuota veikla, atliekama siekiant naujų mokslo ar technikos žinių.

III. NEMATERIALIOJO TURTO PRIPAŽINIMAS

5. Nematerialusis turtas pripažįstamas, jei patirtos išlaidos atitinka nematerialiojo turto apibrėžimą ir šiuos pripažinimo požymius:

5.1. Pagrįstai tikėtina, kad įmonė ateityje iš turto gaus tiesioginės ir (arba) netiesioginės ekonominės naudos.

5.2. Turto įsigijimo (pasigaminimo) savikaina gali būti patikimai įvertinta ir atskirta nuo kito turto vertės.

5.3. Įmonė gali tuo turtu disponuoti, jį kontroliuoti arba apriboti kitų teisę juo naudotis.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

6. Vertinant tikimybę gauti ekonominės naudos, turi būti vadovaujama nematerialiojo turto pirminio pripažinimo metu turima patikima informacija ir laikomasi ne tik formalių reikalavimų, bet ir turinio svarbos principo.

7. Būsimą ekonominę naudą, gaunamą iš įmonės naudojamo nematerialiojo turto, gali sudaryti gaminių ir paslaugų pardavimo pajamos, išlaidų sumažėjimas ar kita nauda.

8. Vienas iš svarbiausių nematerialiojo turto pripažinimo požymių yra jo kontrolė. Įmonė kontroliuoja turtą, jei ji turi teisę iš jo gauti būsimos ekonominės naudos ir uždrausti kitiems juo naudotis. Įmonės teisė kontroliuoti nematerialųjį turtą ir jo teikiamą ekonominę naudą gali būti nustatyta teisės aktu.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

9. Nematerialiojo turto pavyzdžiai gali būti:

9.1. prekių ženklai;

9.2. patentai ir licencijos;

9.3. autorių ir gretutinės teisės;

9.4. plėtros darbai;

9.5. kompiuterių programos;

9.6. prestižas;

9.7. taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai;

9.8. mineralinių išteklių žvalgyba ir vertinimas;

Įtrauktas naujas punktas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

9.9. leidimas žvalgyti mineralinius išteklius.

Itrauktas naujas punktas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

10. Tam tikrais atvejais nematerialusis turtas gali būti susietas su materialia forma. Toks turtas gali būti kompaktiniame diske (kompiuterių programos), popierinėse laikmenose (licencijos ar patentai), kino juostoje ar pan. Tais atvejais, kai turtas turi materialiojo ir nematerialiojo turto požymių, nustatant, kuriam turtui jį priskirti, įvertinama, kuris požymis vyrauja. Jei nematerialusis turtas yra neatskiriama materialiojo turto dalis, jis apskaitomas kartu su tuo materialiojo turto vienetu. Pavyzdžiui, kompiuterio operacinė sistema, be kurios kompiuteris negali veikti, priskiriama kompiuterio įsigijimo savikainai, o programa, kuri nėra sudedamoji kompiuterio įrangos dalis, apskaitoma kaip nematerialusis turtas.

11. Vykdamt plėtros darbus, gali būti sukurti ar pagaminti bandomieji pavyzdžiai, kurie turi materialią formą, tačiau šiuo atveju materialiojo turto požymiai nėra svarbūs, nes pagrindinis tikslas yra tobulinti jau gaminamą arba sukurti naują produktą, todėl šios išlaidos priskiriamos nematerialiajam turtui.

12. Nematerialusis turtas gali būti atskiriamas ir neatskiriamas nuo kito įmonės turto. Nematerialusis turtas, kurį įmonė gali perleisti ar išnuomoti, yra laikomas atskiriamu nuo kito įmonės turto. Jei nematerialusis turtas yra neatskiriamas nuo kito turto ir kuria būsimą ekonominę naudą tik kartu su kitu įmonės turtu, jis gali būti pripažįstamas tik tada, jei įmonė gali nustatyti, kokią ekonominę naudą ateityje ji gaus iš to nematerialiojo turto.

13. Įmonės darbuotojų kvalifikacija, išlaidos, patirtos siekiant sudaryti pirkėjų sąrašus ir panašius objektus, nelaikomos nematerialiuoju turtu. Įmonės patirtos išlaidos susikurtiems prekių ženklams, straipsnių antraštėms ir panašios išlaidos taip pat neturi būti pripažįstamos nematerialiuoju turtu. Jos negali būti atskirtos nuo visų verslo plėtros išlaidų, todėl negali būti pripažįstamos nematerialiuoju turtu.

14. Jei išlaidos neatitinka nematerialiojo turto apibrėžimo, jos pripažįstamos sąnaudomis jų susidarymo metu. Išlaidų, kurios pripažįstamos sąnaudomis tada, kai jos patiriamos, pavyzdžiai:

14.1. išlaidos naujai gamyklai atidaryti, naujam verslui ar veiklai pradėti;

14.2. darbuotojų mokymo;

14.3. reklamos ir reprezentacinės;

14.4. įmonės ar jos dalies perkėlimo ar reorganizavimo.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

14¹. Nematerialiuoju turtu taip pat nepripažįstamos veiklos pradžios išlaidos, kurios apima įmonės steigimo, akcijų išleidimo, įregistravimo, akcininkų pažymėjimų spausdinimo, įstatų parengimo ir įregistravimo, konsultantų, tarpininkų paslaugų ir panašias išlaidas. Šiomis išlaidomis mažinami akcijų priedai. Jei akcijų priedų nėra, jos registruojamos pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažinto pelno (nuostolių) sąskaitoje ir parodomos nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje.

Itrauktas naujas punktas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

15. Nematerialusis turtas gali būti įsigyjamas arba pasigaminamas įmonėje. Prestižo įmonė negali sukurti ir jis atskirame balanse parodomas tik reorganizavus įmones prijungimo ar sujungimo būdu, įsigijus kitos įmonės verslą ar jo dalį ir tikintis iš to jungimo gauti ekonominės naudos.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

IV. NEMATERIALIOJO TURTO ĮSIGIJIMO REGISTRAVIMAS APSKAITOJE

16. Įsigytas nematerialusis turtas pirminio pripažinimo metu apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina.

17. Jei nematerialusis turtas yra įsigyjamas iš išorės šaltinio, jo įsigijimo savikaina gali būti patikimai įvertinta, kai atsiskaitoma pinigais ar kitu turtu.

18. Nematerialiojo turto įsigijimo savikainą sudaro už šį turtą sumokėta ar mokėtina pinigų suma ar kitokio sunaudoto turto vertė, įskaitant muitus ir kitus negražinamus mokesčius. Turto įsigijimo savikainai turi būti priskiriamos ir kitos tiesioginės turto paruošimo numatomam naudojimui išlaidos, pavyzdžiui, atlyginimai už teisinę paslaugas.

19. Jei nematerialusis turtas įsigyjamas išsimokėtinai per ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį ir sutartyje palūkanos nenurodomos arba jų dydis reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos, įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės, pritaikius rinkos palūkanų normą. Skirtumas pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per visą išsimokėjimo laikotarpį.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-12](#), 2008-12-08, Žin., 2008, Nr. 145-5848 (2008-12-18)

20. Jei nematerialusis turtas yra įsigyjamas sujungiant verslą, įsigijimo savikaina bus laikoma jo tikroji vertė įsigijimo datą. Jei nėra nematerialiojo turto aktyviosios rinkos, jo įsigijimo savikaina atitiks sumą, kurią įmonė, sudarydama sandorį su nepriklausoma, apie šį turtą išmanančia ir šį sandorį vykdyti ketinančia šalimi, įsigijimo datą sutinka mokėti už turtą. Nustatant šią sumą, turi būti naudojama patikima informacija ir atsižvelgiama į sandorių dėl panašaus turto rezultatus.

21. Kai įsigyjamas verslas, įsigijusioji įmonė pripažįsta nematerialųjį turtą, kuris atitinka šiame standarte nurodytus pripažinimo požymius, net jei šis turtas nebuvo pripažintas įsigytosios įmonės balanse. Jei nematerialiojo turto, įsigyto sujungus verslą, įsigijimo savikaina negali būti patikimai įvertinta, šis turtas nepripažįstamas kaip atskiras nematerialusis turtas.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

22. Nematerialusis turtas gali būti įsigytas mainais į kitą turtą.

23. Mainais gauto nematerialiojo turto įsigijimo savikaina apskaičiuojama prie mainų sutartyje numatytos vertės pridėdant tiesiogines, su turto mainais susijusias išlaidas.

24. Jei nematerialusis turtas įsigyjamas mainais į kitą turtą, o mainų sutartyje vertė nenurodyta, tai įsigytas nematerialusis turtas įvertinamas ir apskaitoje registruojamas tikrąja verte. Jei įsigyto nematerialiojo turto tikrosios vertės nustatyti negalima, jis registruojamas už jį

atiduoto turto tikrąja verte. Jeigu mainomo turto tikrosios vertės nustatyti negalima, nematerialiojo turto įsigijimo savikaina laikoma atiduoto turto balansinė vertė.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-8](#), 2008-09-16, *Žin.*, 2008, Nr. 109-4182 (2008-09-23)

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

24¹. Neatlygintinai gauto (dovanoto) nematerialiojo turto įsigijimo savikainą sudaro dovanojimo sutartyje ar kitame dokumente nurodyta jo vertė, kuri negali būti didesnė už tikrąją vertę, ir su šio turto gavimu ir paruošimu naudoti susijusios išlaidos.

Itrauktas naujas punktas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

25. Kai dovanojimo sutartyje ar kitame dokumente turto vertė nenurodyta, gauto nematerialiojo turto vertė, kuri ir bus laikoma įsigijimo savikaina, nustato įmonė pagal to turto tikrąją vertę, jei yra aktyvioji tokio turto rinka arba jei tikroji vertė gali būti patikimai nustatoma. Šio punkto nuostatos netaikomos taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimams.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-14](#), 2011-12-07, *Žin.*, 2011, Nr. 154-7332 (2011-12-17)

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

26. Jei neatlygintinai gauto nematerialiojo turto aktyviosios rinkos nėra arba turto tikrosios vertės patikimai nustatyti negalima, nemokamai ar už labai mažą kainą gauto turto įsigijimo savikaina laikoma išlaidų, kurios tiesiogiai susijusios su to turto įsigijimu ir paruošimu naudoti, suma.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

27. Jei nematerialiojo turto aktyviosios rinkos nėra arba turto tikrosios vertės patikimai nustatyti negalima, o neatlygintinai gaunant nematerialųjį turtą nebuvo patirta jokių išlaidų, šio turto įsigijimo savikaina yra lygi nuliui.

Punktas pakeistas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

27¹. Jei įmonė iš savininkų gauna nematerialųjį turtą kaip nepiniginį įnašą, tokio turto įsigijimo savikaina yra turto vertė, nustatyta pagal atitinkamus teisės aktus.

Itrauktas naujas punktas:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

V. ĮMONĖS PASIGAMINTO (SUKURTO) NEMATERIALIOJO TURTO REGISTRAVIMAS APSKAITOJE

28. Pasigamintas (sukurtas) nematerialusis turtas pirminio pripažinimo metu apskaitoje registruojamas pasigaminimo (sukūrimo) savikaina.

29. Gaminant (kuriant) turtą įmonėje, išlaidos skirstomos į tyrimo ir plėtros išlaidas. Jei įmonė negali atskirti tyrimo išlaidų nuo plėtros išlaidų, visos išlaidos priskiriamos tyrimo išlaidoms. Tyrimo išlaidos pripažįstamos sąnaudomis to laikotarpio, per kurį jos susidaro.

30. Tyrimų išlaidų pavyzdžiai gali būti:

30.1. veikla, skirta įgyti naujų žinių;

30.2. gautų žinių įvertinimas ir jų pritaikymas;

30.3. alternatyvių medžiagų, priemonių, gaminių, procesų, sistemų ar paslaugų ieškojimas.

31. Plėtos išlaidų pavyzdžiai gali būti:

31.1. pavyzdžių ir modelių projektavimas, konstravimas ir išbandymas iki gamybos ar naudojimo pradžios;

31.2. instrumentų, įrankių pavyzdžių, formų ir atspaudų projektavimas pagal naujas technologijas;

31.3. įrangos, kuri skirta bandomiesiems pavyzdžiams pagaminti, projektavimas, konstravimas ir eksploatavimas;

31.4. pasirinktų naujų alternatyvių medžiagų, įrangos, produktų, procesų, sistemų ar paslaugų projektavimas, konstravimas ir testavimas.

32. Vykdamas plėtos darbus, susidariusios išlaidos nematerialiuoju turtu gali būti pripažįstamos tik tada, kai įmonė turi patikimų įrodymų, kad:

32.1. ji turi techninių galimybių, finansinių ir kitų išteklių užbaigti plėtos darbus;

32.2. ji ketina baigti gaminti (kurti) nematerialųjį turtą ir jį naudoti arba parduoti;

32.3. ji sugebės naudoti arba parduoti nematerialųjį turtą;

32.4. nematerialusis turtas ateityje teiks įmonei ekonominės naudos;

32.5. ji gali patikimai įvertinti su nematerialiojo turto pasigaminimu (sukūrimu) susijusias išlaidas.

33. Tai, kad įmonė turi pakankamai išteklių baigti gaminti (kurti) nematerialųjį turtą, sugebės jį naudoti ir gauti iš jo naudos, gali būti įrodoma, pavyzdžiui, verslo plane nurodant turimus techninius, finansinius, kitus reikiamus išteklius ir įmonės galimybę jais naudotis.

34. Įmonės pasigaminto (sukurto) nematerialiojo turto pasigaminimo (sukūrimo) išlaidas patikimai įvertinti galima pagal įmonės taikomą savikainos skaičiavimo metodiką.

35. Įmonės pasigaminto (sukurto) nematerialiojo turto pasigaminimo (sukūrimo) savikaina yra suma išlaidų, kurios buvo patirtos nuo tos datos, kai išlaidos pirmą kartą atitiko šiame standarte nurodytus nematerialiojo turto pripažinimo požymius. Įmonės pasigaminto (sukurto) nematerialiojo turto pasigaminimo (sukūrimo) savikainai priskiriamų išlaidų pavyzdžiai gali būti:

35.1. išlaidos medžiagoms ir paslaugoms, naudojamoms ar suvartojamoms gaminant (kuriant) turtą;

35.2. darbuotojų, tiesiogiai dalyvaujančių gaminant (kuriant) turtą, darbo užmokestis ir su juo susiję mokesčiai;

35.3. materialiojo turto nusidėvėjimas, nematerialiojo turto amortizacija, jeigu tas turtas buvo naudojamas gaminant (kuriant) nematerialųjį turtą;

35.4. kitos tiesiogiai su nematerialiojo turto gamyba (kūrimu) susijusios išlaidos;

35.5. pridėtinės išlaidos, kurios patiriamos gaminant (kuriant) turtą ir gali būti patikimai įvertintos, ir pagrįstai priskirtos tam turtui. Pridėtinės išlaidos priskiriamos tais pačiais būdais, kaip ir gaminant materialųjį turtą.

36. Išlaidų, kurios nepriskiriamos įmonės pasigaminto (sukurto) nematerialiojo turto pasigaminimo (sukūrimo) savikainai, pavyzdžiai gali būti:

36.1. pardavimo, administracinės ir kitos bendrosios išlaidos, kurių negalima tiesiogiai priskirti to turto gamybai (kūrimui) ar paruošimui naudoti;

36.2. pradiniai veiklos nuostoliai, patirti siekiant planuojamų turto naudojimo efektyvumo rodiklių;

36.3. darbuotojų mokymo išlaidos.

37. Išlaidos, kurias įmonė pripažino sąnaudomis ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais, vėliau negali būti koreguojamos ir priskiriamos nematerialiojo turto pasigaminimo (sukūrimo) savikainai.

VI. NEMATERIALIOJO TURTO EKSPLOATAVIMO IR TOBULINIMO IŠLAIDŲ APSKAITA

38. Nematerialiojo turto eksploatavimo išlaidos priskiriamos to ataskaitinio laikotarpio, kada jos buvo patirtos, sąnaudoms.

39. Nematerialiojo turto tobulinimo išlaidos, patirtos po jo įsigijimo ar pasigaminimo (sukūrimo), turi būti pripažįstamos sąnaudomis to ataskaitinio laikotarpio, per kurį jos patiriamos, išskyrus atvejus, kai šios išlaidos gali būti patikimai įvertintos, priskirtos konkrečiam turtui ir įmonė gali patikimai nustatyti, kad jos leis ateityje iš to turto gauti didesnę ekonominę naudą. Jei šios sąlygos yra įvykdomos, tada išlaidų suma įtraukiama į nematerialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo (sukūrimo) savikainą.

40. Nematerialiajam turtui būdinga tai, kad daugeliu atvejų neįmanoma nustatyti, ar išlaidos patobulins nematerialųjį turtą ir todėl jis ateityje duos didesnę ekonominę naudą ar tik išlaikys tinkamą jo būklę. Paprastai sudėtinga tas išlaidas tiesiogiai priskirti kuriam nors konkrečiam nematerialiajam turtui, todėl tik labai retai išlaidos, patirtos po nematerialiojo turto pirminio pripažinimo, gali būti pridėtos prie to turto įsigijimo arba pasigaminimo (sukūrimo) savikainos.

41. Balanse nematerialusis turtas pateikiamas likutine verte.

VII. NEMATERIALIOJO TURTO AMORTIZACIJA

42. Amortizuojama nematerialiojo turto vertė turi būti nuosekliai paskirstyta per visą jo naudingo tarnavimo laiką.

43. Nematerialiojo turto amortizacijos suma pripažįstama sąnaudomis kiekvieną ataskaitinį laikotarpį, išskyrus atvejus, kai amortizacijos sąnaudos įtraukiamos į kito turto pasigaminimo savikainą.

44. Nematerialiojo turto amortizacija skaičiuojama remiantis metine amortizacijos norma, kurią įmonė nusistato, atsižvelgdama į:

44.1. planuojamą turto naudingo tarnavimo laiką;

44.2. galimybę veiksmingai naudoti šį turtą, jei įmonė valdys kita vadovų komanda;

44.3. informaciją apie panašaus ir panašiai naudojamo turto naudingo tarnavimo laiką;

44.4. techninį, technologinį ir kitokį senėjimą;

44.5. verslo šakos, kurioje turtas naudojamas, stabilumą, iš turto gaunamų gaminių ir paslaugų paklausos rinkoje pokyčius;

44.6. tikėtinus ar galimus konkurentų veiksmus;

44.7. turto kontrolės laikotarpį, teisinius ir kitokius veiksnius, sutrumpinančius naudojimo laiką;

44.8. turto naudingo tarnavimo laiko priklausomybę nuo kito įmonės turto naudingo tarnavimo laiko.

45. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiko įvertinimas tampa nepatikimas, kai naudingo tarnavimo laikas ilgas. Tačiau jei yra patikimų įrodymų, kad nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas bus ilgesnis negu 20 metų, įmonė gali nustatyti ilgesnį kaip 20 metų naudingo tarnavimo laiką.

46. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas gali būti ilgas, bet visada ribotas.

47. Jei įmonė kontroliuoja nematerialųjį turtą turėdama teisę, kuri buvo suteikta ribotam laikui, nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas neturi viršyti tos teisės galiojimo laiko, išskyrus atvejus, kai teisė gali būti atnaujinama ir jos atnaujinimas yra pagrįstas.

48. Veiksnių, kurie rodo, kad teisė kontroliuoti nematerialųjį turtą gali būti atnaujinama, pavyzdžiai:

48.1. kontrolės teisės galiojimo laikas bus pratęstas su labai mažomis arba be jokių papildomų išlaidų;

48.2. sutartyje nurodytos turto kontrolės teisės atnaujinimo sąlygos bus įvykdytos ir teisė kontroliuoti ir naudoti turtą bus atnaujinta.

49. Nematerialusis turtas amortizuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) amortizacijos skaičiavimo metodą.

50. Įmonė apskaitos politikoje gali nusistatyti ir produkcijos metodą, jei gali pagrįsti, kad turto amortizuojamoji suma bus sistemingai paskirstyta per jo naudingo tarnavimo laiką ir susieta su tam tikru pagamintos produkcijos (suteiktų paslaugų) kiekiu. Pavyzdžiui, produkcijos metodas galėtų būti taikomas skaičiuojant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų amortizaciją.

51. Taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą, metinė amortizacijos suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = \frac{V1 - V2}{T}, \text{ kur}$$

N – metinė amortizacijos suma;

V1 – nematerialiojo turto įsigijimo vertė (pasigaminimo (sukūrimo) savikaina);

V2 – nematerialiojo turto likvidacinė vertė;

T – naudingo tarnavimo laikas metais.

52. Produkcijos metodu apskaičiuota nematerialiojo turto amortizacijos suma priklauso nuo pagamintos produkcijos (suteiktų paslaugų) kiekio. Taikant šį metodą, amortizacijos suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = \frac{(V1 - V2) \times P}{P_{\max}}, \text{ kur}$$

N – amortizacijos suma, tenkanti pagamintai produkcijai (suteiktoms paslaugoms);

V1 – nematerialiojo turto įsigijimo vertė (pasigaminimo (sukūrimo) savikaina);

V2 – nematerialiojo turto likvidacinė vertė;

P – per ataskaitinį laikotarpį pagamintos produkcijos (suteiktų paslaugų) kiekis;

P_{max} – maksimalus pagamintos produkcijos (suteiktų paslaugų) kiekis.

53. Nematerialiojo turto likvidacinė vertė turi būti laikoma nuliu, išskyrus atvejus, kai trečiasis asmuo įsipareigoja nupirkti turtą jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje arba kai yra aktyvioji to turto rinka, pagal kurią gali būti nustatoma likvidacinė vertė, be to, tikėtina, kad ši rinka bus ir turto naudingo tarnavimo laiko pabaigoje.

54. Turto amortizuojamoji vertė apskaičiuojama iš įsigijimo ar pasigaminimo (sukūrimo) savikainos atimant likvidacinę turto vertę. Jeigu likvidacinė vertė nėra lygi nuliui, vadinasi, įmonė nematerialųjį turtą tikisi perleisti jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje.

55. Amortizacijos laikotarpis turi būti peržiūrimas kiekvienų finansinių metų pabaigoje. Jei tikėtinas turto naudingo tarnavimo laikas reikšmingai skiriasi nuo ankstesnių įvertinimų, amortizacijos laikotarpis turi būti patikslintas.

56. Jei, gavus papildomos informacijos, tikslinamas nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas, tai nematerialiojo turto likutinė vertė turi būti amortizuota per patikslintą naudingo tarnavimo laiką. Jei nematerialiojo turto įsigijimo savikaina padidinama dėl jo patobulinimo ar turto vertė sumažinama dėl nuvertėjimo, per likusį naudingo tarnavimo laiką amortizacija skaičiuojama nuo patikslintos turto likutinės vertės.

VIII. NEMATERIALIOJO TURTO NUVERTĖJIMAS IR TURTO NURAŠYMAS

57. Jei nematerialusis turtas dar nepradėtas naudoti, nustatytas naudingo tarnavimo laikas ilgesnis kaip 20 metų, kiekvienų finansinių metų pabaigoje, net jei nėra požymių, kad turto vertė sumažėjo, įmonė turi peržiūrėti ir, jei būtina, patikslinti nematerialiojo turto vertę. Jei turto vertė sumažėja, pripažįstamas nematerialiojo turto nuvertėjimas.

58. Jei nematerialiojo turto, įsigyto sujungus verslą, vertė sumažėja per kitus finansinius metus, prasidedančius po finansinių metų, kai buvo sujungtas verslas, pabaigos, ir tai nėra susiję su aplinkybėmis, pasikeitusiomis po verslo sujungimo dienos, nuostoliais dėl vertės sumažėjimo koreguojama nematerialiojo turto vertė ir prestižas, kurie buvo pripažinti įsigijimo metu.

59. Nematerialiojo turto vertė turi būti mažinama 23-iojo verslo apskaitos standarto „Turto nuvertėjimas“ nustatyta tvarka.

60. Jei, pasikeitus aplinkybėms, apskaitoje užregistruotas nematerialusis turtas neatitinka turto priskyrimo nematerialiajam turtui požymių, jis nurašomas.

61. Perleidus nematerialųjį turtą, pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomas sandorio rezultatas. Pelnas ar nuostoliai, susidarę perleidus nematerialųjį turtą, apskaičiuojami iš gautų pajamų atimant perleisto turto likutinę vertę ir visas su perleidimu susijusias išlaidas.

62. Praradus ar nurašius ne visiškai amortizuotą nematerialųjį turtą, pripažįstami nuostoliai, kurie parodomi pelno (nuostolių) ataskaitoje kaip veiklos sąnaudos.

63. Nematerialusis turtas, kuris įmonės veikloje nenaudojamas ir laikomas parduoti, registruojamas atsargų sąskaitoje likutine verte tą datą, nuo kurios turtas nenaudojamas. Tokio turto apskaitos reikalavimus nustato 9-asis verslo apskaitos standartas „Atsargos“.

64. Nematerialusis turtas atsargų sąskaitoje turi būti registruojamas ir laikomas parduoti tik tada, kai jis atitinka visus šiuos kriterijus:

64.1. Dabartinės būklės turtą, esant įprastoms pardavimo sąlygoms, galima greitai parduoti ir jo pardavimas turi būti labai tikėtinas.

64.2. Turto pardavimas yra labai tikėtinas, kai:

64.2.1. tokiu turtu yra aktyviai prekiaujama rinkoje;

64.2.2. to turto pardavimas yra pradėtas, vykdoma aktyvi pirkėjo paieška ir neketinama atsisakyti jį parduoti;

64.2.3. turtą planuojama parduoti per 12 mėnesių nuo nematerialiojo turto užregistravimo atsargų sąskaitoje datos.

64.3. Jei nematerialusis turtas neparduodamas per 12 mėnesių nuo perkėlimo į atsargas dienos, jis ir toliau gali būti apskaitomas atsargų sąskaitoje dėl to, kad jis nebuvo parduotas dėl nuo įmonės nepriklausomų aplinkybių, bet įmonė neatsisakė plano šį turtą parduoti ir tikėtina, kad artimiausiu metu jis bus parduotas.

65. Jeigu nematerialusis turtas, kuris anksčiau buvo perkeltas į atsargų sąskaitą, jau neatitinka 64 punkte nurodytų kriterijų, jis negali būti apskaitomas atsargų sąskaitoje.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-8, 2008-09-16, Žin., 2008, Nr.109-4182 (2008-09-23)

Standartas papildytas nauju skyriumi:

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, Žin., 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

IX. MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ ŽVALGYBOS IR VERTINIMO APSKAITA

66. Jei mineralinių išteklių žvalgybos ir vertinimo išlaidos atitinka nematerialiojo turto apibrėžimą ir pripažinimo požymius, jos pripažįstamos nematerialiuoju turtu, apskaitoje registruojamos įsigijimo savikaina ir finansinėse ataskaitose parodomas savikainos metodu.

67. Jei mineralinių išteklių žvalgybos ir vertinimo išlaidos neatitinka nematerialiojo turto apibrėžimo ir pripažinimo požymių, jos pripažįstamos sąnaudomis.

68. Įmonės vadovo patvirtintoje apskaitos politikoje turėtų būti apibrėžta, kokios išlaidos pripažįstamos mineralinių išteklių žvalgybos ir vertinimo išlaidomis, ir to nuosekliai laikomasi.

69. Mineralinių išteklių, kurie galėtų būti pripažinti nematerialiuoju turtu, žvalgybos ir vertinimo pavyzdžiai:

69.1. leidimas žvalgyti mineralinius išteklius;

69.2. topografiniai, geologiniai, geocheminiai ir geofiziniai tyrimai;

69.3. žvalgybinis gręžimas;

69.4. žvalgybos griovių kasimas;

69.5. bandinio ėmimas;

69.6. veikla, susijusi su mineralinių išteklių kokybės, kasybos sąlygų, poveikio aplinkai vertinimu ir ekonominės jų vertės nustatymu.

70. Mineralinių išteklių žvalgybos ir vertinimo amortizuojama vertė turi būti nuosekliai paskirstoma per visą jų naudingo tarnavimo laiką. Naudingo tarnavimo laikas nustatomas atsižvelgiant į mineralinių išteklių kiekį, planuojamą telkinio, karjero eksploatacijos laiką ir pan. Amortizacijos suma sąnaudomis pripažįstama per mineralinių išteklių eksploatacijos laikotarpį ir turi būti peržiūrima kiekvienų finansinių metų pabaigoje, nes eksploatuojant mineralinius išteklius, gali paaiškėti, kad jų kiekis gali būti mažesnis ar didesnis negu buvo prognozuojama. Jei, gavus papildomos informacijos, tikslinamas mineralinių išteklių žvalgybos ir vertinimo darbų naudingo tarnavimo laikas, tai jų likutinė vertė turi būti amortizuojama per patikslintą naudingo tarnavimo laiką.

71. Žvalgybos ir vertinimo metu sukurtas nematerialusis turtas gali nuvertėti. Nustatydama, ar nematerialusis turtas nuvertėjo, įmonė turi atsižvelgti į šiuos požymius:

71.1. Laikotarpis, kai įmonė turėjo leidimą žvalgyti ir vertinti nurodytoje teritorijoje, pasibaigė arba greitai pasibaigs ir nesitikima, kad bus pratęstas.

71.2. Įmonė nenumato ir neplanuoja reikšmingų išlaidų mineraliniams ištekliams nurodytoje teritorijoje toliau žvalgyti ir vertinti.

71.3. Atlikusi žvalgybą ir vertinimą nurodytose teritorijose, įmonė nerado komerciškai naudingo mineralinių išteklių kiekio, todėl ji nusprendė nutraukti toje vietovėje vykdomą veiklą.

71.4. Mažai tikėtina, kad žvalgybos ir vertinimo išlaidos bus visiškai padengtos eksploatuojant mineralinius išteklius.

72. Įmonė gali nustatyti ir kitus, 71 punkte nepaminėtus nematerialiojo turto nuvertėjimo požymius.

73. Jeigu nematerialiojo turto nuvertėjimo požymiai rodo, kad balansinė vertė yra didesnė už atsiperkamąją vertę, balansinė turto vertė turi būti mažinama 23-iojo verslo apskaitos standarto „Turto nuvertėjimas“ nustatyta tvarka.

74. Mineralinių išteklių žvalgybos ir vertinimo metu sukurto nematerialiojo turto amortizacija skaičiuojama pagal šio standarto VII skyriuje nustatytą tvarką.

X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Pakeistas skyriaus numeris:

Nr. [VAS-31](#), 2012-12-21, *Žin.*, 2012, Nr. 153-7888 (2012-12-29)

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

75. Pirmą kartą šį standartą taikydamos įmonės, kurių balanse parodytas nematerialusis turtas, neatitinkantis šiame standarte nurodytų nematerialiojo turto pripažinimo požymių, privalo jį nurašyti pagal 7-ojo verslo apskaitos standarto „Apskaitos politikos, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidų taisymas“ reikalavimus.

Pakeistas punkto numeris:

Nr. [VAS-31](#), 2012-12-21, *Žin.*, 2012, Nr. 153-7888 (2012-12-29)

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)

76. Nauja standarto redakcija taikoma sudarant 2008 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.

Pakeistas punkto numeris:

Nr. [VAS-31](#), 2012-12-21, *Žin.*, 2012, Nr. 153-7888 (2012-12-29)

Nr. [VAS-28](#), 2013-12-17, *Žin.*, 2013, Nr. 131-6727 (2013-12-20)
